

JESAJA

BĪBELES STUDIJU MATERIĀLS
2021. GADA 1. CETURKSŅIM

“IEPRIECINIET MANU TAUTU”

Kopš tā laika, kad pravieša Jesajas vārdi tika izteikti pirmo reizi, tie ir iegravēti, iespiesti mūsu apziņā. Viņš ir izteicis neizmirstamus vārdus, kas ir pilni ne tikai ar nozīmi, bet arī ar cerību un apsolījumiem, piemēram, tādi vārdi kā “Dievs ir ar mums” (Jes 7:14, TLB), “jo mums ir piedzimis Bērns” (Jes 9:6), “visas ielejas lai piepilda” (Jes 40:4) un “Viņš bija ievainots mūsu pārkāpumu dēļ un mūsu grēku dēļ satriekts. Mūsu sods bija uzlikts viņam mums par atpestīšanu, ar viņa brūcēm mēs esam dziedināti” (Jes 53:5).

Vārdi rada attēlus, priekšstatus, atbalsis. Vāji, nenozīmīgi vārdi rada vājus, nenozīmīgus attēlus; spēcīgi, izsmalcināti, labi pārdomāti vārdi rada spēcīgus, izsmalcinātus priekšstatus un skaļas, spēcīgas atbalsis. Tas palīdz saprast, kāpēc Jesajas vārdi runā tik skaļi, tik spēcīgi pat uz mums – pat pēc 27 gadsimtiem.

Piemēram, šajā ciešanu kalpa dzejā (Jes 52:13–52:12) Jesaja skaidrāk nekā jebkurā citā vietā Vecajā Derībā atklāj Mesiju. Ar šo sadaļu vien pietiek, lai Jesajas vārds attaisnotu apzīmējumu “evaņģēlija pravietis”.

Arī viņa pravietojuums par Kīru, nosaucot viņa vārdu pusotru gadsimtu pirms tam, kad šis Persijas ķēniņš iekaroja Babiloniju (Jes 44:28–45:6), ir tik pārsteidzoši specifisks, ka daži pētnieki lielu daļu no Jesajas grāmatas piedēvējuši vēlākam “otrajam Jesajam”, kas ir tukšs to cilvēku izdomājums, kas nespēj redzēt tālāk par apsūņojušām prāta robežām.

Ar savu unikālo spilgto tēlu, nepārspējamā dzejas ritmu un līdzsvaru, Bēthovenam līdzīgo dramatisko kontrastu un bagātīgo tēmu klāstu inspirētā Jesajas grāmata ir vērtīgs literārais līdzeklis, lai izteiktu dievišķas domas, kas ir tik daudz augstākas par ikdienišķajām, cik debesis ir augstākas par zemi (sk. Jes 55:9). Pat tulkojumā, zaudējot ebreju valodas radošās vārdu spēles un aliterācijas, literatūras vēsturē gan starp laicīgajām, gan svētajām grāmatām ir tikai dažas, kas var tai līdzināties.

Mēs zinām Jesajas vārdus, kas ir tik daiļrunīgi, tik poētiski, tik emocionāli un spēcīgi,

bet vai mēs pazīstam pašu Jesaju un pasauli, kurā viņš rakstīja, lūdza un pravietoja? Kad nežēlīgā Asīrijas impērija sasniedza varas virsotni, pienāca laiks satriecošām briesmām. Pat vēl ļaunāk, Jūdās tauta, izredzētie ļaudis, grima arvien dziļāk morālā vājumā. Ielās plosījās alkātība un nabadzība. Cīņā par labklājību un izdzīvošanu daži pūta tukšas eiforijas narkotiskos tvaikus, kamēr citi nīka izmisumā. Cenšoties saglabāt tautas identitāti, atlikušos tautiešus velkot no nolieguma stāvokļa un nostiprinot realitātē, Jesaja aicināja tautu uzlūkot viņu Dievu, Israēla Svēto, debesu un zemes Radītāju, To, kas pazīst viņus pēc vārda un kas ir apsolījis izglābt viņus no uguns, bet tikai tad, ja viņi klausīsies – un paklausīs.

Jesaja deva padomus ķēniņiem. Kad Dieva atlikuma līnijas vājais pavediens bija palicis tikai vienā pilsētā, kas bija nolemta asīriešu leģioniem, Jesajas pravietiskie vārdi bija tie, kas stiprināja ķēniņu Hiskiju meklēt brīnumu, kas bija Jeruzālemes vienīgā cerība (Jes 36, 37). Ja Jeruzāleme būtu kritusi toreiz, nevis gadsimtu vēlāk babiloniešu rokās, Asīrijas politika, izkaisot iekarotās tautas, būtu iznīcinājusi Jūdu tautas nacionālo identitāti. Tas nozīmē, ka tad nebūtu jūdu tautas, no kuras celties Mesijam, pasaules Glābējam.

Šajā ceturksnī mēs mācīsimies par Jesaju, par viņa vārdiem, laiku, nepatīkamo stāvokli, bet galvenokārt par viņu Dievu – Dievu, kas gan toreiz, gan tagad mums saka skaļā balsī: “Nebīsties, jo Es tevi atpestīju; Es tevi saucu tavā vārdā, tu esi Mans!” (Jes 43:1)

*Dr. Rojs Geins (Roy Gane), ebreju zinātnieks, ir Vecās Derības skolotājs
Septītās dienas adventistu teoloģiskajā seminārā
Endrjūsa Universitātē Berienspringsā, Mičiganas štatā.*

IDENTITĀTES KRĪZE

Sabata pēcpusdienai

NEDĒĻAS PĒTĪJUMIEM:

Jes 1:1–9, Jes 1:10–17, Jes 1:18, Jes 1:19–31, Jes 5:1–7.

ATMIŅAS PANTS:

“Tad nāciet, turēsim tiesu, saka Tas Kungs. Kaut jūsu grēki arī būtu sarkani kā asinis, tomēr tie paliks balti kā sniegš; kaut tie arī būtu kā purpurs, tomēr tie kļūs kā vilna.” (Jes 1:18)

Pazudis aizmirstības zemē. Ja jūs braucat Īrijā pa šauru lauku ceļu ar aizsargjoslām gar malām, jūs varat piedzīvot to, ka jūsu ceļu nobloķē govju ganāmpulks, kas lēniem soļiem dodas mājās pēc garšīgas maltītes. Pat ja gans nav ar tām, tās dosies uz sava saimnieka kūti. Tās zina, kur un kam tās pieder.

Ja mazs zēns veikalā nokļūst no māmiņas un raud: “Es pazaudēju māmiņu,” viņš var arī nezināt, kur viņš atrodas un kur ir viņa mamma, bet mammu jūrā, ejot pa veikalu, viņš atpazīs to mammu, kas vienīgā ir viņējā.

Skumji, bet jūdi atšķirībā no īru govīm un mazā zēna aizmirsā, ka viņi pieder Debesu Kungam, un tāpēc zaudēja savu identitāti kā Dieva derības ļaudis. “Klausaities, debesis, un ņem vērā, zeme, jo Tas Kungs runā: “Es uzaudzinaju bērnus un iecēlu viņus dzīvē augstā godā, bet viņi atkrita no Manis. Vērsis pazīst savu īpašnieku un ēzēlis sava kunga sili, bet Israēls tādas lietas nepazīst, Manai tautai nav par to nekādas izpratnes.” (Jes 1:2, 3)

Šajā nedēļā mēs runāsim par Dieva darbu, atjaunojot Sev Savu tautu.

Lūdzu, iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 2. janvārī.

Klausieties, Debesis! (Jes 1:1–9)

Jesajas grāmatas īsais ievads nosauc autoru (Amoca dēls), savas vēsts avotu (“parādības”) un tēmu (Jūda un tās galvaspilsēta Jeruzāleme četru ķēniņu valdīšanas laikā). Tēmā arī norādīta Jesajas sākotnējā mērķauditorija – viņa zemes ļaudis laikā, kad viņš dzīvoja. Praviētis tos uzrunāja jautājumos par viņu stāvokli un likteni.

Nosaucot ķēniņus, kuru laikā viņš darbojās, Jesaja sašaurina mērķauditoriju un saista grāmatu ar konkrētā laika vēsturiskiem, politiskiem notikumiem. Šis laika periods norāda mums uz ziņojumiem 2ķēn 15. – 20. nodaļā un 2L 26. – 32. nodaļā.

Izlasi Jes 1:2. Kas ir šeit izteiktās vēsts būtība? Ko Kungs pasaka? Kā šī pati ideja ir bijusi redzama visā svētajā vēsturē? Vai to varētu teikt arī par kristīgo draudzi mūsdienās? Paskaidro savu atbildi. _____

Ievēro, ka Jesajas vēsts sākas ar vārdiem: “Klausieties, debesis, un ņem vērā, zeme.” (Salīdzini ar 5Moz 30:19, 5Moz 31:28.) Kungs ar to nedomā, ka zeme pati par sevi var dzirdēt un saprast. Viņš to dara uzsvara dēļ.

Kad kāds Tuvo Austrumu ķēniņš, piemēram, hetu imperators, noslēdza politisku vienošanos ar kādu mazāku valdnieku, viņš piesauca savus dievus kā lieciniekus, lai uzsvērtu, ka jebkurš vienošanās pārkāpums noteikti tiks pamanīts un sodīts. Tomēr, kad dievišķais ķēniņu Ķēniņš slēdza derību ar israēliešiem Mozus dienās, Viņš nepiesauca par lieciniekiem citus dievus. Kā vienīgais patiesais Dievs Viņš piesauca debesis un zemi, lai tie pilda šo lomu (sk. arī 5Moz 4:26).

Izlasi uzmanīgi Jes 1:1–9. Uz līnijām uzraksti apkopojumu, kādi bija Jūdas grēki. Īpaši atzīmē arī šo grēku sekas. Pie kā Jūdeja bija vainīga, un kas notika tās vainas dēļ? Kāda cerība vienlaikus ir atklāta 9. pantā? _____

Sapuvušie rituāli (Jes 1:10–17)

Izlasi Jes 1:10. Kā tu domā, kāpēc viņš izmantoja Sodomu un Gomoru kā salīdzinājumus? Ko Kungs šeit pasaka? _____

Izlasi Jes 1:11–15. Ko Kungs pasaka šeit tautai? Kāpēc Kungs atmet pielūgsmi, ko Viņa ļaudis Viņam pienes? _____

Tās pašas rokas, kas piensas upurus un tika paceltas lūgšanā, bija “aptraipītas asinīm”; tas ir, vainīgas vardarbībā un citu cilvēku apspiešanā (Jes 1:15, Jes 58:3, 4). Slikti izturoties pret citiem derības kopienas locekļiem, viņi izturējās nicinoši pret visu israēliešu Aizstāvi. Grēki pret citiem cilvēkiem bija grēki pret Kungu.

Protams, Dievs pats bija izveidojis rituālu pielūgsmes sistēmu (3Moz 1.–16.nod.), kā arī Jeruzālemes templi kā tam piemērotu vietu (1ķēn 8:10, 11). Bet rituāli bija paredzēti, lai darbotos derības, ko Dievs bija slēdzis ar šiem ļaudīm, kontekstā. Tā bija Dieva derība ar Israēlu, kas padarīja Viņam iespējamu mājot templī viņu vidū. Rituāli un lūgšanas, kas templī tika piestesti, bija derīgi tikai tad, ja tie izteica uzticību Viņam un Viņa derībai. Cilvēki, kas piensas upurus, nenožēlojot netaisno rīcību, kas izdarīta pret citiem derības kopienas locekļiem, bija liekuļi. Tādējādi viņu upuri bija ne tikai nederīgi – tas bija grēks! Viņu rituāli teica, ka viņi ir uzticīgi, bet uzvedība pierādīja, ka viņi derību ir laužuši.

Izlasi Jes 1:16, 17. Ko Kungs pavēl Savai tautai darīt? Kā šie panti šajā kontekstā ir paralēli tam, ko Jēzus teica Mt 23:23–28? Kādu vēsti mēs varam atrast sev šajos pantos un kontekstā, kādā tie ir rakstīti? _____

Piedošanas arguments (Jes 1:18)

Izlasi Jes 1:18. Pēc vairākkārtējas pārlasīšanas uzraksti, kā tu domā, ko Kungs šeit pasaka (izlasi dažus pantus tālāk, lai saprastu visu kontekstu). _____

Dievs ir izteicis spēcīgus pierādījumus, ka apsūdzētie jūdi ir vainīgi līguma pārkāpšanā (Jes 1:2–15), un Viņš ir aicinājis viņus uz reformu (Jes 1:16, 17). Šis aicinājums norāda, ka ir cerība. Galu galā kāpēc gan aicināt noziedznieku, kas ir pelnījis nāvessodu, mainīt savu virzienu? Kā cietumnieks, kam draud nāvessods, var “stāties pretī varmācībai, piešķirt pienācīgo tiesu bāriņiem, aizstāvēt atraitni”? Bet, kad Dievs saka – “Nāciet, turēsim tiesu” (Jes 1:18), mēs varam redzēt, ka Kungs vēl joprojām meklē iespēju runāt ar Saviem ļaudīm, vēl joprojām cenšas viņus vest pie nožēlas un atgriešanās no viņu ļaunajiem ceļiem, lai cik sabojāti viņi būtu kļuvuši.

Kungs viņiem saka, ka viņu sarkanie grēki kļūs balti. Kāpēc grēki ir sarkani? Jo sarkanā ir “asins” krāsa (asins grēks), kas klāj šo ļaužu rokas (Jes 1:15). Baltā turpretī ir šķīstuma krāsa, asins vainas neesamība. Šeit Dievs piedāvā viņus izmainīt. Šādus tekstus izmantoja ķēniņš Dāvids, kad viņš sauca uz Dievu pēc piedošanas par grēku, ko viņš bija darījis, piesavinoties Batšebu un nogalinot viņas vīru (izlasi Ps 51:7, 14). Jes 1:18 Dieva arguments ir piedāvāt piedošanu Savai tautai!

Kā Dieva piedošanas piedāvājums kalpo kā arguments, lai viņi izmainītu savu dzīvi? Salīdzini Jes 1:18 ar Jes 44:22. _____

Tagad mēs redzam, kāds mērķis bija Dieva asajiem brīdinājuma vārdiem pret Savu tautu. Šie vārdi nevis atmeta Viņa ļaudis, bet gan veda atpakaļ pie Viņa. Viņa piedošanas piedāvājums ir spēcīgs arguments, kas atbalsta Viņa aicinājumu ļaudīm šķīstīt sevi morāli (Jes 1:16, 17). Viņa piedošana dara viņiem iespējamu tikt pārveidotiem Viņa spēkā. Šeit mēs redzam “jaunās derības” sēklas, par kurām pravietots Jer 31:31–34, kur piedošana ir pamats jaunām sirds attiecībām ar Dievu. Mēs sākam “sarkani”, būdami parādā, ko nekad nevarēsim atmaksāt. No pazemīgā stāvokļa, atzīstot, ka mums ir vajadzīga piedošana, mēs esam gatavi pieņemt jebko, ko Dievs dod.

Ēst vai tikt apēstam (Jes 1:19–31)

Izlasi Jes 1:19–31. Kāda tēma šeit ir pacelta, kas ir redzama visā Bībelē? _____

Ievēro loģisko struktūru Jes 1:19, 20 – ja ļaudis izvēlas būt labprātīgi un paklausīgi Dievam, viņi ēdīs zemes labumus (Jes 1:19). Savukārt, ja viņi atsakās no Viņa piedošanas un atjaunošanas piedāvājuma un saceļas pret Viņu, viņus aprīs zobens (Jes 1:20). Izvēle ir viņu rokās. Šie panti satur svētību un lāstu atkarībā no nosacījumiem.

Jes 1. nodaļa vairākkārt atkārtoti Mozus vārdus, kas uzrakstīti 5Moz 30:19, 20 – laikā, kad tika noslēgta derība ar Israēla tautu: “Es šodien piesaucu debesis un zemi kā lieciniekus pret jums, ka lieku jūsu priekšā dzīvību un nāvi, svētību un lāstu.”

Izlasi šos Mozus vārdus. Ievēro, ka nav vidusceļa. Ir vai nu dzīvība, vai nāve, svētība vai lāsts. Kā tu domā, kāpēc mums ir tikai viena no divām iespējām? Kāpēc nevar būt kāds kompromiss? _____

Šie Mozus vārdi apkopo veselu brīdinājumu, svētību un lāstu sēriju, kas noslēdz derības veidošanu 5Moz 27.–30. nodaļā (salīdzini ar 3Moz 26). Šīs derības elementi ietver (1) atcerēšanos, ko Dievs ir darījis viņu labā, (2) nosacījumus/noteikumus (baušļus), kas viņiem ir jāievēro, lai derība saglabātos, (3) atsaukšanos liecībai un (4) svētības un lāstus, lai brīdinātu cilvēkus, kas notiks, ja viņi pārkāps derības nosacījumus.

Zinātnieki ir atklājuši, ka šie paši elementi tādā pašā kārtībā atrodami politiskos līgumos, kuros ir iesaistītas citas tautas, piemēram, hetieši. Tātad, lai noslēgtu derību, Viņš izmantoja formu, kas viņiem ir saprotama un kas viņiem spēcīgi atklās būtību un sekas savstarpēji saistošajās attiecībās, kurās viņi izvēlējās iesaistīties. Derības iespējamais ieguvums bija šaubīgs, bet, ja israēlieši laužtu vienošanos, viņiem būtu sliktāk nekā jebkad iepriekš.

Kā tu savā kristieša gājumā esi piedzīvojis šeit aprakstīto svētību un lāstu principu?

Launu vēstošā mīlestības dziesma

(Jes 5:1–7)

Izlasi dziesmu augstāk minētajos pantos. Kāda nozīme ir šai līdzībai? _____

Līdzības nozīmi Dievs paskaidro tikai beigās, 7. pantā. Izmantojot līdzību, Viņš palīdz tautai paskatīties uz sevi objektīvi, lai atzītu savu patieso stāvokli. Dievs efektīvi izmantoja šo pieeju ķēniņa Dāvida gadījumā (sk. 2Sam 12:1–13). Saucot to par “mīlestības dziesmu”, Dievs sākumā atklāj Savas mīlestības motīvu pret Saviem ļaudīm. Viņa attiecības ar viņiem ir cēlušās no Viņa rakstura, kas ir mīlestība (1Jņ 4:8). Viņš sagaida pretmīlestību. Bet “vīnogu” vietā Viņš saņem “savvaļas vīnogas”, kas ebreju valodā nozīmē “smirdīgas lietas”.

Ko Kungs domā, kad Viņš Jes 5:4 saka: “Kas tad Man vēl bija ko darīt Savā vīnadārzā, ko Es nebūtu darījis?” _____

Nākamajā pantā Dievs saka: “Es jums teikšu, ko Es darīšu ar Savu vīnadārzu: Es nojaukšu tā sētu, lai to nogana; Es noārdīšu tā mūri, lai to samin un izmīda. Es to aizlaidīšu postā.” (Jes 5:5, 6)

Kad mēs grēkojam, Dievs mūs uzreiz nenogriež no Sevis, atņemot Savu aizsardzību un iznīcinot mūs. Viņš pacietīgi dod mums iespēju saņemt piedošanu (sk. 2Pēt 3:9). Viņš neatstumj nevienu, kas Viņam atsaucas. Viņš aicina tik ilgi, kamēr ir cerība uz atsaukšanos. Viņš uzreiz nepieņem atbildi “nē” kā galējo atbildi, jo Viņš zina, ka mēs nesaprotam un esam grēka piekrāpti. Bet, ja Viņam neizdosies ar mums nekur nonākt, Viņš beigās atzīs mūsu izvēli un ļaus mums palikt tādiem, kādi būsīm izvēlējušies (sk. Atkl 22:11).

Ja mēs neatlaidīgi atgrūžam Dieva aicinājumu, kas izteikts ar Viņa Gara starpniecību, mēs varam beigās nonākt vietā, no kurienes nav iespējams atgriezties (Mt 12:31, 32). Novērsties no Kristus ir bīstami (Ebr 6:4–6). Dievs var darīt tikai tik daudz, cik ir iespējams, respektējot mūsu brīvo izvēli.

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Jes 1:4 kontekstā Elena Vaita rakstīja: “Tauta, kas atzina Dievu, bija atdalījusies no Dieva, zaudējusi savu gudrību un sabojājusi izpratni. Viņi nevarēja redzēt tālāk uz priekšu. Jo viņi bija aizmirsuši, ka bija atbrīvoti no saviem vecajiem grēkiem. Viņi devās uz priekšu satraukti un nenoteikti, atrodoties tumsā, cenšoties izdzēst no sava prāta atmiņas par brīvību, pārliecību un laimi, kas bija viņu kādreizējā stāvoklī. Viņi iegrima visu veidu iedomībā, pārdrošā trakulībā, nolika sevi kā pretiniekus Dieva aizgādībai un padziļināja vainas izjūtu, kas viņiem jau bija. Viņi klausījās sātana apsūdzībās pret dievišķo raksturu un atklāja Dievu kā tādu, kam nav žēlastības un piedošanas.” (“The SDA Bible Commentary”, 4. sēj., 1137. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Kā tu vari “mazgāties”? Ko šī frāze nozīmē? (Sk. Fil 2:12, 13.)
2. Kā Jēzus pielāgoja, paplašināja un izmantoja vīnadārza mīlas dziesmu? Mt 21:33–45, Mk 12:1–12, Lk 20:9–19. Kādas mācības no augstāk minētā stāsta varam gūt mēs kā septītās dienas adventisti?
3. Kāda ir saikne starp piedošanu, ko Dievs piedāvā, un pārveidošanu, ko Viņš paveic mūsu dzīvē? Kas ir vispirms – pārveidošana un tad piedošana, vai otrādi? Kāpēc ir svarīgi zināt, kas ir vispirms?
4. Augšminētajā citātā Elena Vaita saka, ka cilvēki nostājās pretī “Dieva aizgādībai”. Ko tas nozīmē?

KOPSAVILKUMS:

Kad Dieva ļaudis aizmirst Viņu un uzskata Viņa svētības kā pašas par sevi saprotamas, Viņš cilvēkiem atgādina, ka viņi ir atbildīgi par savu derību ar Viņu. Žēlsirdīgi Viņš norāda uz viņu stāvokli, brīdina viņus par iznīcinošajām sekām, atmetot Viņa aizsardzību, un aicina ļaut Viņam tautu dziedināt un šķīstīt.